

Hvem sine interesser skal vi fremme?

Freja Ulvestad Kärki

Psykologforeningens ledelse har luftet noen underlige ideer med tanke på at den er en fagforening som skal fremme psykologprofesjonens interesser. Er det resultatet av en kvasidemokratisk idé om at «alle skal med» vi ser?

KARTLEGGING: Vil inkludering av andre faggrupper styrke eller svekke Psykologforeningen? Representerer det en mulighet eller en trussel? Har ledelsen gjort de nødvendige analysene for å kunne ta stilling? spør Freja Ulvestad Kärki. Foto: YAY Micro

DEBATT: PROFESJON I ENDRING

Psykologer i våre naboland kan bare drømme om å få en like viktig posisjon i samfunnet som det deres norske fagfeller har oppnådd – og de gjør det. Psykologforeningen må fortsette arbeidet for psykologers interesser, ikke undergrave sin egen fagforeningsprofil gjennom å åpne opp for andre faggrupper, mener Freja Ulvestad Kärki.

Etter mitt skjønn handler dette primært ikke om hvem som skal forvalte faget vårt, men om hvem som skal forvalte *profesjonen* og de profesjonsspesifikke interessene. Det er ganske så naturlig å tenke at dette er primæroppgaven for vår egen profesjonsforening – hvem ellers skulle gjøre det?

Internasjonal erfaring

Jeg har vært engasjert i studentpolitikk og aktivt fagforeningsarbeid i flere nordiske land, i tillegg til studier og arbeidserfaring i noen av dem. Med bakgrunn i dette kan jeg slå fast at samfunnsposisjonen for psykologkollegaer i våre naboland er svært ulik den som norske psykologer, med god hjelp av sin profesjonsforening, har lyktes å innta. Verken i Finland, Sverige eller Danmark, eller i andre land så langt jeg har oversikt, finner man diskusjoner om hvorvidt psykologen skal ha utvidede ansvars- og myndighetsområder slik vi har her, når vi eksempelvis arbeider for henvisningsrett. Det samme gjelder diagnostiske oppgaver, som forutsetter en kontinuitet og dybde i utdanningen som kun to helsefaglige profesjoner besitter, psykologer og leger. Vi sammenligner oss gjerne med nettopp leger, og viser i den sammenheng til både kvalitative og kvantitative strukturer i grunn- og spesialistutdanningen som sikrer den nødvendige kompetansen.

Drømmesituasjon i Norge

I mitt nettverk av nordiske kollegaer kjenner jeg ingen som ikke ønsker at de i sitt eget land hadde den profesjonsmessige tyngden i samfunnet som de norske psykologene har. For dem fremstår det som allerede er oppnådd her til lands, som en utopisk drøm. På 70-tallet hadde man i Sverige (på et tidspunkt da man i stor grad definerte fremtiden for psykologyrket) en ledelse som dyrket idéen om at det var viktig at psykologprofesjonen, heller enn å sammenligne ansettelses- og lønnsvilkår med legene, skulle «solidarisere» seg med helsefaggrupper med lavere lønn, for eksempel sosionomene. Dette kom til å påvirke foreningens lønnspolitikk. Den som ønsker det, må gjerne fordype seg i lønnsstatistikken for svenske og norske psykologer! I Sverige har man også et system med såkalt steg 1- og steg 2-psykoterapeuter, hvor psykologgrunnutdanningen munner ut i steg 1-kompetanse, mens man bør ha steg 2 for å arbeide som privat psykoterapeut. Utdanning på steg 2-nivå (legitimerad psykoterapeut) er åpen også for mange andre profesjoner som sosionomer, sykepleiere, prester eller personer i «annat människovårdande yrke». Dette får naturlig nok konsekvenser for kvaliteten på tilbudet som disse «psykoterapeutene» gir sine pasienter.

Fordel for masterne

«What's in it for me?» er et naturlig spørsmål når det kommer til medlemskap i ulike foreninger. Det er også enkelt å skjønne at det for masterutdannede innenfor faget ligger en rekke åpenbare fordeler i å kunne knytte seg til Psykologforeningen, jamfør utsagn fra Hanne Børresen i Tidsskriftet nr. 8: «På eit vis ville ei tilknytning til Psykologforeninga for meg som ikkje har psykologtittel, styrke kjensla av å vera profesjonell. Det ville vist at eg var godkjent av dei som har endå meir utdanning enn meg sjølv.» Men vi psykologer (les: foreningen) burde vel heller fokusere på hva som er fordelene for oss som profesjon, i stedet for å gå rundt og kartlegge hvilken nytte andre kan få av vår profesjonsforening?

Det er viktig at vi lærer av dem som har lyktes med å bygge en sterk profesjonsidentitet i tillegg til en sentral rolle i samfunnet – i stedet for å bygge ned allerede oppnådde goder og resultater som det har tatt flere tiår å etablere. Det kan ikke være en profesjonsforenings oppgave å arbeide for at andre profesjoner skal finne *sin* profesjonsidentitet!

Viktige spørsmål

Man burde i det minste stille følgende spørsmål:

- Hva skulle fordelene for *psykologene* være dersom fagfolk fra andre profesjoner ble inkludert?

- Hva er det historiske bakteppet for psykologprofesjonens samfunnsmessige posisjon og tyngde i Norge, og hvilke faktorer har gjort den mulig?
- Hva kan vi lære av psykologers profesjonsutforming og status i land som det er naturlig å sammenligne oss med?
- Hva er erfaringene fra andre profesjonsforeninger som har vært opptatt av å inkludere andre faggrupper – for eksempel Fellesorganisasjonen (FO), som organiserer barnevernpedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsarbeidere?
- Hvordan vil utformingen av Psykologforeningens politikk bli seende ut med flere faggrupper med divergerende interesser? Det kan neppe tenkes at det mest interessante for de masterutdannede medlemmene ville være å fremme tiltak for psykologspesialistenes lønnsutvikling? Å snakke om A-lag og B-lag innenfor samme profesjonsforening (jamfør Tidsskriftet nr. 8) er urealistisk. Halvorsen og Olsen stilte i Tidsskriftet nr. 7 spørsmål om hvorfor ikke legene ivrer for å inkludere andre med avgrenset medisinsk utdanning. Et betimelig spørsmål!

Å dele kaka

De eventuelle kortsiktige gevinstene, som å øke medlemsmassen, må ikke komme i veien for en langsiktig strategisk planlegging rundt hva som virker fremmende for vår profesjon i en situasjon der stadig flere ønsker å ta sin del av «kaka», jamfør Christer Mortensens kommentar om coaching i juliutgaven av Tidsskriftet. Vi psykologer er trent i å gjøre evnevurderinger av andre. Minst like viktig er det at vår egen vurderingsevne ikke tar ferie i en situasjon som vil kunne vise seg å være kritisk for hele profesjonsforeningens fremtid.

Jeg kan bli bekymret for kvaliteten i det fagpolitiske håndverket når jeg leser Tor Levin Hofgaard sitt utsagn i Tidsskriftet nr. 8: «Det viktigste er at vi tar en beslutning, ikke hvilken.» Kloke beslutninger krever kvalitativt gode beslutningsprosesser. I et felt i radikal endring er det viktig å gjøre de riktige analysene som beslutningene baseres på. De riktige analysene forutsetter noen grunnleggende kartlegginger og vurderinger – før man ender opp med å ta inn nye koster som ikke bare koster ut støvet.